

SMÅLANDS GILLE I UPPSALA

September 2016

Kära Gillemedlemmar!

Hösten är här igen och kvällsmörkret lägger sig allt tidigare. Hoppas ni alla haft en fin och skön sommar både här hemma i Uppsala och kanske också nere i vår småländska hembygd.

Smålands gilles höstprogram inleddes den 13 september. Efter att ha avnjutit gillemons goda pajer med tillbehör, kåserade läkaren Kerstin Hulter Åsberg om smittsamma sjukdomar som pest, kolera och olika influensor under både gångna tider och i nutid. En läkare som med framgång bekämpade koleraepidemier under 1800-talet var smålänningen Axel Munthe som föddes i Oskarshamn. Ett drygt 30-tal smålänningar hade mött upp och vi tyckte nog alla att kvällen var mycket informativ och lärorik. En rad frågor om bl.a. vaccination blev besvarade på ett sakkunnigt sätt.

Smålands gille bildades för 80 år sedan. Detta jubileum tänkte vi uppmärksamma vid vår nästa sammankomst som äger rum på restaurang Eklundshof den 28 oktober. Då skall vi äta en festmåltid, lyssna till Christer Åsberg, som skall kåsera om både OD och Gunnar Wennerberg samt höra gluntsång. En mera detaljerad information om festmeny, priser, anmälningstider m.m. framgår nedan i detta gilleblad.

Mycket har hänt under gillet 80-åriga historia och jag skall försöka ge er några glimtar. Dessa är till stor del publicerade i årsskriften från 1993, Smålands nations kamratförening. Där finns en detaljerad beskrivning av Smålands gilles första årtionden, sammanställd av den dåvarande äldermannen Kerstin Sjöqvist

Gillet 80-åriga historia, några glimtar

Den 9 februari 1936 samlades ett 60-tal smålänningar i Uppsala på Smålands nation. Man beslutade enhälligt att bilda Smålands gille för att stärka kontakten med den småländska hembygden. En interimsstyrelse valdes för att utarbeta förslag till stadgar. Samlingen avslutades med sången *Röd lyser stugan* och ett leve för hembygden.

En dryg månad senare, den 24 mars 1936, sammanträdde interimsstyrelsen. Man fastställde då namnet ”**Smålands gille i Uppsala**” och antog stadgar. Enligt dessa kunde *hvarje oförvitlig man eller kvinna som härstammar från Småland eller Öland äfvensom den som är gift med sådan person* antas som medlem. Till älderman valdes professor Otto Lagercrantz.

När Gillet samlades till sin första stämma hösten 1936 deltog ett hundratal smålänningar och hörde författaren Vilhelm Moberg tala om *Den gamle småländske knekten*. För sin medverkan önskade Moberg 50 kr i ersättning för föredrag, resa och övriga omkostnader, dvs. en för dåtiden ganska hög ersättning. Tilläggas kan att Moberg var bosatt i Nacka söder om Stockholm.

Verksamheten under de första åren och under 2:a världskriget präglades av sång, musik och föredrag om kända småländska kulturpersoner som exempelvis Carl von Linné, Kristina Nilsson, Albert Engström och döderhultaren Axel Pettersson. Dessa presentationer gjordes i allmänhet av Gillets egna medlemmar.

Under 2:a världskriget präglades Gillets verksamhet på många sätt av kriget. Till höststämman 1940 uppmanades t.ex. medlemmarna att medta ransoneringskort. Detta år upptogs ej avgiften på 2 kronor. Regeln att medta ransoneringskort till Gillets möten gällde ända fram till 1948. Till vårstämman 1943 utlovades servering av äkta kaffe, något som innebar en livligt frekventerad stämma.

En annan smålänning, Alf Henriksson, skrev texten till Obligationsmarschen. Den fick stor spridning och blev allmänt känd. Smålands gille tömde sin spargris och placerade 400 kronor av sina bankmedel i ett försvarslån. Kvar i spargrisen var endast c:a 125 kronor.

Under 1960- och 1970-talen gjordes några utflykter i Uppland. Platser som besöktes var bl.a. Sigtuna och Älvkarleö. Utflykterna ansågs dock alltför dyra och samlade därför inte så många deltagare. Från 1979 gjorde man i stället besök på företag och institutioner i Uppsala. Besök fick bl.a. Dekanhuset 1984 och Upsala Nya Tidnings anläggning i Boländerna. Ciceroner vid dessa två tillfällen var docenten Harry Lenhammar och redaktionschefen Svante Thorell. Båda dessa smålänningar är fortfarande medlemmar i vår förening.

Under alla år har gillemor ansvarat för den lekamliga fägnaden. Den småländska ostkakan har ofta varit måltidens höjdpunkt och den har i allmänhet bakats av gillemor med bistånd av kunniga gilledamer. Stora insatser gjordes under flera år av bl.a. Kerstin Sjöstrand och Brita Arbman. Under Britas ledning bakades ostkakan efter ett recept som hennes mormor använde i Västra Torsås. Under senare tid, från sekelskiftet 2000, har ostkaketraditionen förts vidare av gillemödrarna Anna-Lena Nilsson-Holmqvist och Katarina Sjöström med bistånd av bl.a. de nuvarande styrelsemedlemmarna Gunilla Lundkvist Thorell och Lillemor Harne.

Under Gunvor Ängfors tid som ålderman firade Gillet sitt 70-års jubileum. Festligheterna inleddes på Uppsala slott där vår hedersmedlem Anders Björck tog emot och berättade om slottet och dess historia. Anders var då landshövding i Uppsala län. Den efterföljande festmiddagen avnjöts på Eklundshof. Gunvor Ängfors var ålderman i drygt 11 år fram till år 2006. Under hennes ledning gjorde Gillet många besök i uppländska kyrkor. Under ett sådant besök i Vaksala kyrka fick jag för första gången kontakt med Smålands gille.

Mat har alltid haft en given plats vid Gillets möten. I början av 1990-talet utvecklades en tradition att avsluta året med ett välsmakande julbord på hotell Linné, komponerat av hotellchefen Marie-Louise Kjellberg. Under Marie-Louises tid som Gillets ålderman utvecklades mattraditionerna. Denna utveckling försöker vi fortsätta i dag genom att

bl.a. avnjuta äkta kroppkakor från Öland vid höstmötet. Vår skattmästare Inge Lindström ser då till att kroppkakor från Öland finns på bordet.

Kerstin Sjöqvist avslutar sin krönika från 1993 på följande sätt. *”Finns det något i vår tid som ger människor anledning att söka sig till en landskapsförening? Ja, allt eftersom vi håller på att få en internationell identitet kommer säkert behovet av provinsuell samhörighet att öka likasom också önskan att bevara den provinsuella särarten. Där har säkert vårt Smålands gille och andra landskapsföreningar en uppgift att fylla.”*

Ovanstående åsikt framfördes för nästan 25 år sedan och jag anser den är allmängiltig än i dag. En smålänning kan lämna Småland men Småland lämnar inte en smålänning.

Lars Rudmark
ålderman

Smålands Gille i Uppsala inbjuder till 80-årsjubileum Fredagen den 28 oktober 2016 kl 18:00

Professor Christer Åsberg kåserar om OD och Gluntarna till kaffet. Vi får också lyssna till gluntsång av Michael Sahlin och Harald Bohlin och Gunnel Fagius (piano).

Lokal: Övervåningen i Mässen, Eklundshof. Obs hiss saknas.
Platser för bilparkering finns. Busslinjer 1, 12, 20, 21.

Avgift: 500 kr, kontant för fördrink, festmenyn och bordsvatten/lättöl och kaffe.
Vin kan köpas i baren, vitt 90:-, rött 85:-. Betalning i baren endast med kontokort eller swish.

Menyn: Eklundshofs rökconfiterade regnbågslax med saffransemulsion och hummersallad
Ankbröstfilé med apelsinskysås, rödlöksmarmelad och rostade rotfrukter
Pistageglass med maränger och marinerad melon

Anmälan: bindande till gillemoder Katarina Sjöström via e-post ksuppsala@yahoo.se eller tel 070-357 61 87 alternativt till ålderman Lars Rudmark via rudmarks@hotmail.com eller 070-346 60 63
senast fredagen den 21 oktober

Professor Christer Åsberg

Staty av [Thomas Qvarsebo](#) i [cortenstål](#), [Uppsala](#), med titeln *Glunten och Magistern* utförd i [1998](#).
Inskription: *Herre min Gud, Hvad den månen lyser!*

**ÖLANDSAFTON MED KROPPKAKOR
och en glaskonstnär berättar**

Torsdagen den 24 november kl. 19.00

Kalmar Nation,

Svartmangatan 3 (mellan Katedralskolan och Universitetet)

Erika Lagerbielke berättar över ämnet **”Glaskonst idag och att vara glaskonstnär”**.

Erika Lagerbielke är professor i design, ordförande i föreningen Svensk Form och arbetar själv som designer för t.ex. Orrefors. Hon har bl.a. skapat servisen Intermezzo, som har blivit en av Orrefors bäst säljande och mest populära serier genom tiderna.

Avgift: 200 kr. För detta belopp får Du kroppkakor med traditionella tillbehör, dessert och vin/lättöl/vatten, kaffe/te.

Anmälan: till gilleemor Katarina Sjöström via e-post ksuppsala@yahoo.se eller tel 070-357 61 87 alternativt till ålderman Lars Rudmark via rudmarks@hotmail.com eller 070-346 60 63

senast torsdagen den 16 november

**HJÄRTLIGT VÄLKOMNA TILL SMÅLÄNSK
GEMENSKAP UNDER HÖSTEN**

Hälsar hela styrelsen och er ålderman Lars Rudmark

Eva Christina Nilsson, Bengt Sibbmark, Katarina Sjöström, Gunilla Lundkvist Thorell, Inge Lindström, Lillemor Harne, Leif Ekerot, Birgitta Ulmander

